

prevladujejo seveda šole P. Angelikova, P. Hugolinova in posebno Foersterjeva, kateri se ima večina skladateljev, zastopanih v zbirki, zahvaliti, da so se mogli v tej številni družbi brez sramu prikazati.

Seveda niso vse skladbe enake vrednosti, ne vredna ali manjvredna zbirke pa tudi ni nobena. Marsikatera ne prinaša nič novega, veliko pa jih je, ki pri nas orjejo ledino, ki naši cerkveni glasbi odkazujejo nova pota, iščejo novih smeri. Gotovo še ni izšla pri nas zbirka, ki bi bila prinesla toliko dobrega novega kot pričujoča. Nov, živahen duh veje po cerkvenoglasbenih livadah, novo, neznano pestrobojno cvetje jih v čimdalje večjem obsegu pokriva. Upajmo, da se temu duhu, tem novim pestrim barvam kmalu privadi srce našega naroda.

Novejši skladatelji globoko zajemajo, na globoko posegajo, ljudje pa večinoma ljubijo plitvine... Prav zato se ni čuditi, če se pri nekaterih javlja odpor zoper zbirko, če ljudje, ki jim je plitva, zanikarna, solzava sentimentalnost globoko čuvstvovanje, dočim se jim resnično iz srčnih globočin privrela pesem zdi le muzikalično-matematična naloga — če se taki ljudje branijo vsakega truda, da bi najboljša dela v zbirki umeli, in če to svojo lenobo odevajo v ovčjo kožo globljega čuvstva. Že marsikomu pri nas se je očitala matematika v glasbi, pa se je nazadnje izkazalo, da je očitek izviral ne toliko iz globokočutečega srca, ampak iz nerazsodne pameti.

Zbirka dela čast slovenski cerkveni glasbi.

Dr. F. Kimovec.

TO IN ONO.

Naše slike.

Prva priloga tretje številke Dom in Sveta prinaša sliko, ki sklepa vrsto zadnjih objavljenih. Pippo Spano (Philippus Hispanus), ta krasni portret Andrea del Castagno (o. 1390.—1457.), nam je priča, do kolikih uspehov se je v kratkem času povzpelo teženje po statuarnosti, ki smo ga, govoreč o Masacciu, označili kot eno najbistvenejših točk renesančnega programa. S koliko sigurnostjo, trdnostjo stoji Pippo Spano v svoji niši! V tej stoji ni nič več nenaravnega, prisiljenega; umetnik je herojski motiv popolnoma obvladal. Železno telo sloni kakor na dveh močnih stebrih nepremakljivo trdno.

Andrea del Castagno je z isto strastjo, enostranostjo, obdeloval statuarnične probleme kakor Uccello perspektivne, vendar pa so njegovi uspehi bili večji, nego njegova nadarjenost. Pripravila jih je že prej plastika; ona je v svojem delokrogu statuarnični problem že rešila in Castagno je preostajalo samo, da je to rešitev prenesel s potrebnimi modifikacijami v slikarstvo. Zato se bomo morali prihodnjic ozreti na plastiko v začetku quattrocenta ter nje velikega mojstra Donatella.

O drugi in tretji prilogi govori članek profesorja dr. A. Stegenška, četrta pa objavlja dve umetniški fotografiji A. Gregorca, ki bosta gotovo zanimali turiste, ljubitelje narave in fotografe-amaterje. Predočujeta nam dva zimska prizora z Velike Planine nad Sv. Primožem. Prva slika: Debela snežna plast pokriva planino in kočje, temne megle se valé iz Bistriške doline ter preté s snežnim viharjem; po snežišču plešejo vetrovi svoj vrtoglavi ples, solnce mrko obsipa pokrajino s svojimi medlimi žarki. — Druga slika: Zvečerilo se je, vse miruje; megle so se razpršile, vetrovi utihnili, mesec tiho plove za oblaki. — Če naj se taki fotografični posnetki dobro obnesejo, je treba utrjenosti, da vztrajaš, dokler ne dosepeš do cilja; izvežbanega očesa, da ne prezreš motiva; spretnosti, da ugodnega hipa ne zamudiš; zanesljivih fotografskih pripomočkov.

J. C.

Strelov »Popotnik«.

V Aljaževi »Slovenski pesmarici« najdemo v II. zvezku str. 143. pesem »Popotnik«, katero je zložil Janez Strel. Melodija je označena za narodno. Temu pa ni tako, kakor tudi besedilo ni nič drugega nego vsebinski posnetek po francoski pesmi »Ma Normandie«, ki ji je napev zložil Fr. Bérart. Melodija v francoščini je postavljena v F-duru, v slovenščini je harmonizirana v As-duru. To je v melodiji edina razlika med francosko in slovensko pesmijo, ki dobesedno slove v francoščini:

Quand tout renaît à l'espérance,
Et que l'hiver fuit loin de nous,
Sous le beau ciel de notre France,
Quand le soleil revient plus doux,
Quand la nature est reverdie,
Quand l'hirondelle est de retour,
L'aime à revoir ma Normandie,
C'est le pays, qui m'a donné le jour.

J'ai vu les champs de l'Helvétie,
Et ses chalets et ses glaciers;
J'ai vu le ciel de l'Italie,
Et Venise et ses gondoliers;
En saluant chaque patrie,
Je me disais: Aucun séjour
N'est plus beau que ma Normandie,
C'est le pays, qui m'a donné le jour.

Il est un âge dans la vie
Où chaque rêve doit finir,
Un âge où l'âme recueillie
A besoin de se souvenir;
Lorsque ma muse refroidie
Aura fini ses chants d'amour,
J'irai revoir ma Normandie,
C'est le pays, qui m'a donné le jour.

Strel je porabil za svoje besedilo dvoje prvih kitic, kakor bo jasno vsakomur, kdor vzame v roko Strelovo besedilo (Aljaž II. 52.). Pesem ni torej niti narodna po

melodiji, niti samostojna po besedilu. Gre samo za srečno in ponarodelo kontrafakturo. (Prim. Franz. Schulbibliothek 26. Chants d'écoles. Renger, Lipsko 1897.)

Dr. I. Pregelj.

Rabindranath Tagore.

Dva lista iz indijske literature. Priobčil Alojzij Res.

Iz »Gitanjali« (»Visoke pesmi«).

MORJE molčanja je planilo zjutraj v žvrgolenje ptičjih grl; in cvetke ob potu so bile vse vesele; bogastvo zlata se je razpršilo skozi špranje oblakov. Šli smo naglo svojo pot in nismo opazili ničesar.

Nismo peli veselih pesmi, igrali se nismo, šli nismo na trg, da bi varali; izpregovorili nismo besede in se nismo smehljali. Na poti se nismo obotavljali, pospeševali smo korak, kakor je šel čas.

Solnce se je dvigalo k zenitu in golobje so grleli v senci. Veli listi so plesali in se vrtinčili v vročem ozračju poldneva. Pastir je ždel in sanjal v senci figovega drevesa — in jaz sem legel k vodi in raztegnil trudne ude v travo.

Tovariši so se mi rožali, z dvignjeno glavo so odhiteli. Gledali niso nazaj, počivali niso. Izginjali so v daljni, modrikasti sopari. Šli so preko travnikov in gričev in romali skozi tuje, daljne dežele. Čast ti, junaško krdelo na neskončni stezi! Zasramovanje in zaničevanje sta me izpodbujala, naj romam dalje, a odgovora nista našla v meni. Izgubljal sem se v globočinah srečne ponižnosti, v senci mračnega veselja.

Mir solčnoobroblijenega zelenega mraku je legel počasi na moje srce. Pozabil sem, zakaj romam, in izročil sem duha brez boja vrvenju senc in pesmi.

Končno sem se zbudil in odprl oči. Tedaj sem zagledal tebe pred seboj, tvoj smehljaj razlit na moje spanje. Kako sem se bal, da mi bo steza predolga in utrudljiva in da bo boj, preden dosežem tebe, pretežak!

KO ne boš govoril, hočem napolniti svoje srce s tvojim molčanjem in potrpeti. Čakam in sem tih kot noč s svojimi zvezdnatimi vigilijami, s svojo glavo, globoko sklonjeno v potrpežljivosti.

Jutro pride gotovo, tema izgine in tvoj glas se bo razlil v zlatih rekah in planil z neba.

In tedaj se bodo tvoje besede dvignile na perutnicah ob petju iz vseh mojih ptičjih gnezd in tvoje melodije se razcvetó v rože v mojih gozdnih gajih.

OB dnevu, ko je cvetel lotos, je taval moj duh v blodnjah in nisem vedel tega. Moj košek je bil prazen in cvetica je ostala neutrgana.

Le tupaťam me je težila žalost; planil sem iz sna in čutil sladko sled nenavadne vonjave juga.

Bežeča sladkost je razbolela v hrepenenju moje srce in zdelo se mi je, da je goreči dih poletja, ki išče izpopolnjenja.

Nisem še vedel, da je bilo to tako blizu, da je bilo moje, da je popolna sladkost vzcvetela v globini mojega lastnega srca.

SPANEC, ki počiva na otroškem očesu — ali kdo vé, odkod prihaja? Pravijo, da ima svoj dom v vasi rojenic, kjer visita v gozdni senci, ki jo slabo razsvet-

lujejo kresnice, dva nežna, čudežna popka. Od tam prihaja, da poljublja otroško oko.

Smehljaj, ki šine preko otroških ustnic v spanju — ali kdo vé, kje se je rodil? Pravijo, da je mlad žarek rastočega meseca v jeseni poljubil rob izginjajočega oblaka — tam se je porodil smehljaj v snu rosnega jutra, smehljaj, ki v spanju šine preko otroških ustnic.

Sladka svežost, ki voljno cvete okoli otroških udov — ali kdo vé, kje se je tako dolgo skrivala? Da, ko je bila mati še nevesta, ji je prešinila srce v nežni, tihi skrivnosti ljubezni — sladka svežost, ki voljno cvete okoli otroških udov.

Iz »Vrtnarja«.

»POET, večer se bliža; tvoji lasje postajajo sivi. Ali slišiš v svojem samotnem premišljevanju pozdrav onstranskega sveta?«

»Večer je,« je rekel pesnik, »in poslušam, ker lahko kdo pokliče iz vasi, najsi je pozno.

Čujem: morda se najdejo mlada, tavajoča srca, morda prosjačita dva para hrepenečih oči godbe, ki bi zlomila njih vroče pesmi in zanju govorila.

Kdo naj natkè njih vroče pesmi, ako sedim ob obrežju življenja in premišlujem o smrti in onem svetu?«

Zgodnja večernica izginja.

Žar mrtvaškega ognja umira ob molčeči reki.

Šakali tulijo v koru na dvorišču opustošene hiše, v svitu izmučene lune.

»Vedno sem tako mlad in tako star kot najmlajši ali najstarejši v tej vasi.

Nekateri imajo smehljaj, sladak in preprost, in drugi prekanjeno mežikanje v očeh.

Nekateri imajo solze, ki vstajajo v dnevni luči, in drugi solze, ki so skrite v temi.

Vsi me potrebujejo in nimam časa, da bi razmišljaj o poznejšem.

Vsem sem enako star, kaj dé, četudi so sivi moji lasje?«

»ZAUPAJ ljubezni, čeravno prinaša boleš. Ne zapri srca.«

»Ah ne, prijatelj, tvoje besede so temne, razumeti jih ne morem.«

»Srce je tu, da ga s solzo in s pesmijo razdajaš, ljubljena.«

»Ah ne, tvoje besede so temne, prijatelj, razumeti jih ne morem.«

»Slast je občutljiva kot kapljica rose; medtem ko se smeje, umre.

A boleš je močna in silna. Naj čuva bolestipolna ljubezen v tvojih očeh.«

»Ah ne, prijatelj, tvoje besede so temne, razumeti jih ne morem.«

»Lotos cvete ob gledanju solnca in izgubi vse, kar ima.

Ne mogel bi nositi popja v večni zimski megli.«

»Ah ne, prijatelj, tvoje besede so temne, razumeti jih ne morem.«

TVOJE vprašujoče oči so žalostne. Doumele bi rade moj zmisel, kakor mesec, ki hoče pojmiti morje. Razgalil sem svoje življenje pred tvojimi očmi od